

NÁŠ VSTUP DO EU SE BLÍŽÍ - UVÁDĚNÍ STAVEBNÍCH VÝROBKŮ NA TRH THE ENTRY OF THE CZECH REPUBLIC IN THE EU IS DRAWING NEAR - LAUNCHING OF CONSTRUCTION PRODUCTS

Jiří Eybl, Jiří Sobola

Článek analyzuje současnou situaci na trhu stavebních výrobků v České republice a zemích evropského společenství a naznačuje její předpokládaný vývoj v souvislosti se vstupem ČR do EU. Dotýká se specifík oboru stavebních výrobků ve srovnání s výrobky ostatních oborů a popisuje vazby jednotlivých předpisů legislativní základny. Poukazuje na úskalí uvádění stavebních výrobků na trh jak v ČR, tak v EU a na příkladu betonových výrobků vyhodnocuje současné přechodné období přejímání harmonizovaných evropských norem. Závěrem uvádí některá doporučení pro vytváření a funkci příslušných oborových koordinačních struktur ČR a jejich spolupráci na evropské úrovni.

This paper analyzes the current situation in the market of construction products in the Czech Republic and EU countries. It seeks to outline its anticipated development given the entry of the Czech Republic in the EU. It touches on the specifics of the branch of construction products in comparison with products of other branches. Further, the paper describes relations of individual legislative regulations. Also, it brings to attention difficulties in placing construction products on the market both in the Czech Republic and in the EU. Using an example of concrete products, the paper assesses the current transient period of introducing the harmonized European standards. Finally, it presents recommendations regarding the establishment and function of branch coordination structures in the Czech Republic and their cooperation on the European level.

Legislativa EU se nás dotkne v mnoha oblastech, stavební výrobky nevýmaje. Na jedné straně přinese zjednodušení pro výrobky označené CE, které budou uváděny na trh bez dalších zkoušek a certifikátů, čímž se nepochybně usnadní obchod, na druhé straně se dostanou do potíží výrobci, kteří dosud nesplnili předpoklady pro označování svých výrobků CE. Tito výrobci nejen nebudou moci exportovat do zemí

EU, ale nejspíše od data vstupu nebudou moci bez tohoto označení umístit výrobek ani na trh v ČR. Tato situace pravděpodobně nastane i dříve, jestliže dojde k připojení sektorové přílohy pro stavební výrobky k PECA (jako je tomu již dnes pro celou řadu jiných výrobků – stroje, tlaková zařízení, elektrické spotřebiče atd.).

Na národní úrovni řeší problematiku ve vztahu k zákonu 22/1997 Sb. v platném znění dvě vzájemně propojená nařízení vlády. Jsou to NV 163/2002 Sb. a NV 190/2002 Sb. Jejich platnost a vzájemný vztah jsou přesně vymezeny. V souvislosti se vstupem do EU nemůže být ani jinak než, že NV 190 (obr. 1), kterým se do národní legislativy zavádí evropská direktiva 106/89/EHS je nadřazeno NV 163, které se použije jen pro trh ČR v případech, na které se nevztahuje evropská legislativa.

Jako u všech evropských direktiv nového přístupu i zde se předpokládá, že požadavky direktivy jsou splněny jestliže jsou splněny požadavky harmonizované evropské normy vyhlášené k této direktivě. V našem případě to budou harmonizované evropské normy (hEN) určené k NV 190 ve věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví a Evropská technická schválení (ETA).

Přechod ze stávajících norem na harmonizované evropské normy je řešen přechodným obdobím, které je v každé harmonizované normě uvedeno a ve kterém musí každá členská země odstranit všechny odlišné (konfliktní) národní předpisy a zcela i na národní úrovni přejít na evropský systém. Toto přechodné období je ovšem jen jedno a jestliže uplyne před datem našeho vstupu nebo datem připojení sektorové přílohy na stavební výrobky k PECA, pak příslušná norma platí dnem PECA nebo dnem vstupu bez jakéhokoliv dalšího přechodu. Na tuto situaci se výrobci a dovozci z kandidátských a třetích zemí (mimo evropský hospodářský prostor) musí ve vlastním zájmu pečlivě připravit, protože dnem přistoupení nebo dnem platnosti PECA pro stavební výrobky musí i na český trh dodávat výrobky v souladu s NV 190, tj. řádně vyzkoušené podle evropských norem a s označením

CE. Tímto okamžikem samozřejmě přestane platit národní značka shody (Ccz).

JAK SE NA SITUACI PŘIPRAVIT?

Výrobci a dodavatelé by měli co nejdříve přejít dobrovolně na evropské zkoušení a posuzování shody výrobku a připravit si v předstihu příslušné evropské dokumenty. U výrobků, kde se vyžaduje jako nezbytný podklad pro Evropské prohlášení o shodě certifikát notifikované osoby, se může jednat o časově i finančně dosti náročný proces. Autorizovaná osoba, kterou výrobce dosud používal v rámci národní legislativy, nemusí nezbytně splňovat kritéria notifikace a proto je třeba se ubezpečit, že spolupracující autorizovaná osoba má předpoklady získat autorizaci k NV 190/2002 Sb. a následně být notifikována. Výrobce si může samozřejmě zvolit kteroukoliv notifikovanou osobu v rámci EU. Je to pouze otázka rozsahu a kvality nabízených služeb a ceny za tyto služby.

HARMONIZOVANÉ NORMY A ŘÍDICÍ POKYNY PRO ETA

Další oblastí zasluhující mimořádnou pozornost výrobců i zkušeben jsou harmonizované normy a řídicí pokyny pro evropská technická schválení (ETA). I v těchto dokumentech je řada odlišností, které v jiných oborech nenajdete...

Ve stavebních harmonizovaných normách překvapí, že pro některé vlastnosti existuje možnost výběru z několika různých úrovní požadavků nebo tříd. Je ale logické, že úroveň určitého požadavku bude vzhledem k rozdílným přírodním podmínkám a zvyklostem různá, např. pro Itálii a Norsko. Tabulka pod označením CE pak uvádí třídu požadavku, kterou výrobek splňuje, takže je zřejmé, zda se jedná o CE platné pro tu či onu členskou zemi. S tím souvisí i význam národní přílohy k harmonizované evropské normě. V této národní příloze totiž členská země stanoví, která z navržených tříd a úrovní požadavků bude platit na jejím teritoriu. Je zde také jistá možnost uplatnit další dodatečné požadavky na výrobky pokud vyplývají z neharmonizované oblasti – např. ze stavebního zákona a souvisejících předpisů. Zde je třeba

vztít v úvahu povinnost členské země notifikovat předepsaným způsobem všechny dodatečné požadavky Evropské komise s cílem umožnit všem členským zemím se k takovým požadavkům vyjádřit. Harmonizované evropské normy na stavební výrobky tedy poskytují členským zemím určitou flexibilitu při jejich uplatňování. Tyto normy se ovšem odvolávají na celou řadu evropských norem, které definují provádění jednotlivých zkoušek a měření. Normy v mnoha případech zavádí nová zkušební zařízení a nové zkoušky a jejich požadavky musí být do všech důsledků splněny. Laboratoře, které nemají příslušná zařízení nemohou být k NV 190 autorizovány. Stejnou právní silou jako harmonizované normy mají řídicí pokyny pro evropská technická schválení, kde jsou často předepsány zkoušky, které jsme v minulosti vůbec neprováděli. I zde platí, že tyto zkoušky buď rychle zavedeme, nebo si naši výrobci budou nuceni hledat příslušné služby

v zahraničí se všemi souvisejícími komplikacemi a samozřejmě za podstatně vyšší cenu. Tam, kde se jedná o zkoušky a posouzení ekonomicky lukrativní, se jistě najde celá řada organizací, která je bude nabízet. Problémem jsou technicky náročné a nákladné zkoušky s malou četností, jejichž ekonomickou efektivnost nelze většinou zdůvodnit. V takových případech je třeba jednat se státní správou, se svazy podnikatelů, s cechy a dalšími zainteresovanými a pokud možno potřebné zařízení společným úsilím zabezpečit. Je to účinná forma podpory podnikání zejména malých a středních podniků, pro něž by zkoušky v zahraničí byly cenově nedostupné, nehledě na další komplikace jako jazykové bariéry, dopravní vzdálenosti, konkurenční vztahy atd.

BETONOVÉ STAVITELSTVÍ A HEN

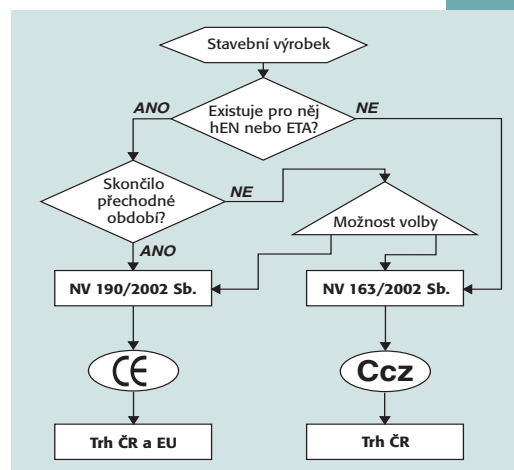
Uvádíme stručnou informaci o současném uplatnění hEN ve výrobě materiálů, dílců a konstrukcí betonového stavitelství.

Podle údajů CEN je nyní schváleno celkem 129 harmonizovaných norem pro směrnici 89/106/EHS a 13 ETAG.

Tab. 1 hEN pro betonové výrobky, dílce a konstrukce

Tab. 1 hEN for concrete products, units and structures

Poř. číslo	Označení	Název	Datum ukončení přechodného období datum účinnosti (u ČSN EN)
1	ČSN EN 197-1	Cement – Část 1: Složení, specifikace a kritéria shody cementů pro obecné použití	2001-07-01
2	EN 14216	Cement – Složení, specifikace a kritéria shody pro cementy s nízkým hydratačním teplem pro masivní beton	nestanoveno
3	EN 14217	Cement – Složení, specifikace a kritéria shody pro cementy s nízkým hydratačním teplem pro masivní beton	nestanoveno
4	EN 13055-1	Pórovité kamenivo – Část 1: Pórovité kamenivo pro beton, malty a injektážní malty	2003-03-01
5	ČSN EN 934-2	Přísady do betonu, malty a injektážní malty – Část 2: Přísady do betonu – Definice, požadavky, shoda, označování a značení štítkem	2003-03-01
6	ČSN EN 934-4	Přísady do betonu, malty a injektážní malty – Část 4: Přísady do injektážní malty pro předpínací kabely – Definice, požadavky, shoda, označování a značení štítkem	2003-03-01
7	EN 1504-2	Výrobky a systémy pro ochranu a opravy betonových konstrukcí. Definice, požadavky, řízení jakosti, posouzení shody – Část 2 : Systémy pro ochranu povrchu	nestanoveno
8	EN 1504-3	Opravy nosných a nenosných konstrukcí	nestanoveno
9	EN 1504-4	Výrobky a systémy pro ochranu a opravy betonových konstrukcí. Definice, požadavky, řízení jakosti, posouzení shody – Část 4 : soudržnost konstrukce	nestanoveno
10	EN 10080	Betonářská výztuž – svařitelná výztuž – Část 1 : Všeobecné požadavky	nestanoveno
11	ČSN EN 12839	Prefabrikované betonové výrobky – Prvky pro ploty	2003-03-01
12	EN 1520	Prefabrikované vyztužené výrobky z lehkého betonu s otevřenou strukturou	2004-09-01
13	EN 1917	Vstupní a revizní šachty z prostého betonu, železobetonu a betonu vyztuženého ocelovými vlákny	2004-11-23
14	EN 1916	Betonové trouby a tvarovky, vyztužené ocelovými vlákny	2004-11-23
15	EN 1340	Betonové obrubníky – Požadavky a zkušební metody	2003-04-02
16	EN 12446	Komíny – komponenty – prvky betonových vnějších stěn	2004-12-31
17	EN 771-3	Specifikace zdících prvků – Část 3: Betonové tvárnice	nestanoveno
18	EN 771-4	Specifikace zdících prvků – Část 4: Pórobetonové tvárnice	nestanoveno
19	EN 1339	Betonová dlažba – Požadavky a zkušební metody	nestanoveno
20	EN 1338	Betonové dlažební kostky – Požadavky a zkušební metody	nestanoveno
21	EN 1858	Komíny – Komponenty – Betonové komínové vložky	nestanoveno
22	EN 13224	Prefabrikované žebrové stropní prvky	nestanoveno
23	EN 13225	Týčové prefabrikované betonové prvky	nestanoveno
24	EN 13747-1,2,3	Prefabrikované betonové výrobky – stropní panely pro stropní systémy	nestanoveno
25	ETAG 013	Dodatečné napínané sestavy pro předpjaté konstrukce	2005-02-01?

Obr. 1 Vzájemný vztah nařízení vlády NV163 a NV190 po nabytí jejich účinnosti

Fig. 1 Interrelations of governmental orders NV163 and NV190 after their coming into effect

V tab. 1 uvádíme přehled harmonizovaných norem, které se uplatňují v betonovém stavitelství. U 6 hEN bylo ukončeno přechodné období a nabyly účinnosti, u 17 hEN přechodné období není ještě

Označení	hEN Název normy	Označení zkušební normy	Sledované vlastnosti
ČSN EN 197-1	Cement – Část 1: Složení, specifikace a kritéria shody cementů pro obecné použití	EN 196-1	normalizovaná pevnost
		EN 196-1	počáteční pevnost
		EN 196-2	nerozpustný zbytek
		EN 196-2	obsah síranů (SO ₃)
		EN 196-2	ztráta zhláním
		EN 196-21	obsah chloridů
		EN 196-3	objemová stálost (rozeprnutí)
		EN 196-3	počátek tuhnutí
EN 1916	Betonové trouby a tvarovky, vyztužené ocelovými vlákny	EN 1916	mezí únosnost při vrcholovém zatížení
		EN 1916	odolnost proti ohybovému momentu v podélném směru
		EN 1916	rozměry
		EN 1916	trvanlivost
		EN 1916	vodotěsnost
ČSN EN 934-2	Přísady do betonu, malty a injektážní malty – Část 2: Přísady do betonu – Definice, požadavky, shoda, označování a značení štítkem	ČSN EN 480-10	obsah vodou rozpustných chloridů
		ČSN EN 12350-2	redukce vody
		ČSN EN 12350-3	pevnost v tlaku
		ČSN EN 12350-7	obsah vzduchu v čerstvém betonu

stanoveno nebo probíhá. V předjatém betonu se uplatňuje ETAG 13, jehož přechodné období probíhá.

Harmonizované normy stanovují nové požadavky jak pro výrobce, tak pro notifikovanou osobu. Zavádění hEN do praxe se někdy setkává s obtížemi, které např. plynou ze skutečnosti, že některé evropské zkušební normy nejsou dosud dokončeny, ačkoli pro uplatnění hEN jsou nezbytné. Požadované nové zkušební postupy vyvolávají potřebu inovace zkušebních zařízení. Např. pro zkoušení mrazuvzdornosti TZÚS rekonstruuje zkušební zařízení, takže je připraven provádět veškeré zkoušky kameniva a betonových výrobků.

Podle postupu posouzení shody, který je stanoven v hEN, provádí zkoušky typu nebo vzorku výrobku výrobce a /nebo autorizovaná (notifikovaná) osoba.

V tab. 2 uvádíme příklad sledovaných vlastností a různé účasti obou stran na zkouškách. Zkoušky cementu provádí vý-

Tab. 2 Příklad požadovaných zkoušek
Tab. 2 Example of the required tests

robce i autorizovaná osoba, zkoušky přísad do betonu zajišťuje výrobce a zkoušek betonových trub se účastní obě strany.

KOORDINACE PROBLEMATIKY STAVEBNICTVÍ NA REZORTNÍ ÚROVNI

V organizačních strukturách Evropské komise existuje sekce stavebnictví řešící komplexně tuto problematiku. Stálý výbor pro stavebnictví jako vrcholový orgán členských zemí vytvořil několik přípravných skupin, které připravují konkrétní dokumenty pro jednání stálého výboru a řeší problematiku požární bezpečnosti, hygieny, nebezpečných látek ve stavebních výrobcích atd.

Podle našeho názoru by bylo přirozené, aby v ČR existovalo zrcadlové uspořádání, tj. koordinační struktura schopná operativně přijímat a projednávat se všemi zain-

teresovanými informace a pokyny přicházející z Bruselu, zpracovávat k nim stanoviska, zabezpečit koordinované plnění úkolů na úrovni ministerstev a v podnikatelské sféře, uplatňovat a kultivovaně prosazovat zájmy ČR na evropské úrovni.

Základní předpoklad je vytvoření pověřením MPO ke koordinaci technických předpisů a jeho působnosti v oblasti legislativy, technické normalizace, dozoru nad trhem, ochranou spotřebitele, státním zkušebnictvím atd. Ovšem evropská stavební direktiva se týká požární bezpečnosti (Ministerstvo vnitra), hygieny a stavebních výrobků přicházejících do styku s pitnou vodou (Ministerstvo zdravotnictví), navrhováním staveb a jejich kolaudací (Ministerstvo pro místní rozvoj), navrhováním a prováděním liniových staveb (Ministerstvo dopravy) atd. V neposlední řadě a jako stěžejní úkol je nezbytné zajistit aktivní účast a plnou informovanost podnikatelské veřejnosti, výzkumných ústavů a významných sdružení.

Cílem by mělo být vytvořit všechny předpoklady pro rychlou a adekvátní reakci všech relevantních ministerstev a podnikatelské sféry na dokumenty a informace různé hierarchické úrovně a různé důležitosti. Musíme být při tom, když se technické specifikace, předpisy a rozhodnutí Komise tvoří a nebyť překvapení důsledky, až se hotový dokument, třeba se zpožděním, přeloží do českého jazyka a vstoupí v platnost.

Tuto situaci lze, dle našeho názoru, zvládnout jen v úzké součinnosti mezi státní správou, odbornými institucemi a za aktivní podpory podnikatelské veřejnosti. Každá z těchto složek má v systému svoji nezastupitelnou roli a jen fungování všech složek zajistí solidní postavení ČR v evropském stavebnictví.

Ing. Jiří Eybl, CSc., Ing. Jiří Sobola
TZÚS Praha, s. p., Prosecká 76a, 190 00 Praha 9
www.tzus.cz

SKANSKA TRANSBETON, S. R. O. SKANSKA

Společnost Transbeton IPS, s. r. o., prošla v posledním roce významnými změnami. K 1. lednu 2003 se stala významným členem organizační jednotky společnosti Skanska CZ, a. s., divize betonové konstrukce. Společně s ostatními subjekty divize se tak stala plnohodnotným členem skupiny Skanska.

Společnost se rozhodla převzít do svého

názvu jméno společnosti Skanska a od 24. února 2003 používá obchodní název Skanska Transbeton, s. r. o. Současně začala užívat společné logo skupiny.

Cílem Skanska Transbeton, s. r. o., je nadále být významným partnerem v oboru. Společnost věří, že po změnách, kterými prošla, se jí vytyčené cíle podaří splnit.

Skanska Transbeton, s. r. o.
www.skanska.cz/transbeton, www.transbeton.cz